

Acció comunitària i preservació biològica al Magdalena Medio de Colòmbia

La nostra experiència com a brigadistes de l'Associació Catalana per la Pau gràcies a una beca de cooperació internacional atorgada per l'Ajuntament d'Alella

La brigada de Colòmbia al turó de Montserrat durant els primers dies coneixent Bogotá.

COMISSIÓ DE COOPERACIÓ

L'estada solidària a Colòmbia, organitzada per l'Associació Catalana per la Pau (l'ACP), ens va permetre, a en Lluís, a mi i a la resta de companyes brigadistes, conèixer una part de la realitat colombiana, de resistència i d'organització, pràcticament inaccessible, i en certa manera àrdua, però d'una bellesa i amb una història de lluita comunitària exemplar. Ens vam assabentar de les beques convocades per l'Ajuntament d'Alella a través de les xarxes socials i de la bústia electrònica de Cooperació del mateix ajuntament. Les beques s'anunciaven a tot el poble. En aquell moment vam pensar que les brigades t'oferien una experiència de cooperació singular i molt atractiva: viu-

re tres setmanes en moviment, braç a braç amb els camperols i camperoles de la zona del Magdalena Medio; cooperant, és a dir, creant lligams entre les diferents cultures, absorbint la realitat i les dificultats que es viuen al terreny atesa la presència de grups armats i l'absència de l'estat colombià en el proveïment d'infraestructura i serveis bàsics; i, finalment, per fer d'altaveu i actuar en conseqüència en la mesura que fos possible.

L'estada a Colòmbia, després de passar un parell de dies a Bogotá, va consistir en tres rutes per diferents zones de la Reserva Campesina del Valle del Río Cimitarra, entre els departaments de Santander, Bolívar i Antioquia. Érem un grup molt acollidor de quatre brigadistes, acompanyades

de l'Asociación Campesina del Valle del Río Cimitarra (ACVC), una organització de caràcter local que treballa amb l'ACP i que vetlla principalment pels interessos de la comunitat camperola en el marc de la defensa pels drets humans i de la lluita per la terra. Durant la primera ruta vam visitar dues *veredas*: Puerto Matilde i La Poza. A Puerto Matilde vam conèixer el projecte de la Bufalera, basat en la producció sostenible i comunitària de búfals, com també uns altres projectes productius derivats de formatge i *panela*. Projectes que miren d'impulsar el que ells anomenen economia solidària i que volen allunyar-se de la producció de cultiu il·lícit i massiva, tot i que encara requereixen suport econòmic i millores en la infraestructura, sobretot elèctrica. També ens vam reunir amb la comunitat de Puerto Matilde, que ens va estar explicant tota la violència patida fins a l'actualitat i com es van organitzar i com s'organitzen encara per defensar els drets humans i la terra. També vam visitar el Parque de la Memoria Viva, una iniciativa dedicada a recordar els "falsos positius", camperols i camperoles assassinats fets passar per guerrillers.

Vam arribar a La Poza amb xalupa. El paisatge era preciós. Hi vam xerrar amb Don Armando i Don Juan sobre la identitat camperola, l'arrelament al terreny i la situació de vulnerabilitat de la població davant la manca de serveis bàsics. També vam aprendre sobre el funcionament de la Junta d'Acció Comunal (JAC) de La Poza, espais on les comunitats es reuneixen mensualment per buscar solucions pròpies a les seves necessitats, davant l'aïllament i la manca de presència de l'estat colombià al territori. També vam visitar-ne l'escola, on se'ns va explicar les dificultats d'escolarització dels nenes i les nenes a regió.

Durant la segona ruta vam tenir el privilegi de participar en el VI Campamento Ecológico, organitzat per l'ACVC, que aquest

Reunió amb la comunitat de la "vereda" de Puerto Matilde i membres de l'ACVC.

Desplaçament en xalupa fent camí cap a la "vereda" de La Poza, acompanyades de Don Mario.

any es feia per la defensa de l'anomenada *línea amarilla*, una aposta de conservació ambiental dins la zona de reserva camperola. Vam resseguir part del Nordeste Antioqueño acompanyats de l'associació i amb un grup d'una trentena de persones, majoritàriament joves universitaris de diferents parts de Colòmbia. Vam passar per les *veredas* de Lejanías, Ojos Claros, Dos Quebradas i Cooperativa, on ens vam reunir amb les comunitats. El recorregut el vam fer a peu, amb caminades llargues i dures, però amb un paisatge meravellós. Des d'Ojos Claros, acompanyats d'una família de la zona, vam caminar un tros de *línea amarilla*. El que vam fer (de fet, era un dels principals objectius del campament ecològic) va ser delimitar i marcar amb pintura groga una franja de selva, una àrea de selva verge, establerta pels mateixos camperols i camperoles durant els anys 1990, que pretén evitar ser intervinguda o explotada. Endinsar-se a la selva va ser tot un repte. La seva densitat i riquesa i la seva immensitat són realment impactants. Al final del campament es va celebrar un acte de clausura a Yondó.

En el transcurs de l'última ruta vam recórrer el sud del Bolívar (dins el municipi de San Pablo), visitant les *veredas* de Cañabral Bajo, La Unión, Fría Alta i Fría Baja. Allà vam estar en constant contacte amb les comunitats, que ens van compartir la situació del territori. Hi ha tensions i presència paramilitar que dificulten i amenacen les vides de les comunitats i dels seus líders i lideresses. Les poblacions pateixen situacions generalitzades de pobresa, tot i viure en un territori immensament ric en recursos naturals. Es-

pecialment es mencionava la precarietat de les vies de comunicació i la manca d'accés a l'educació i la sanitat. Davant d'aquestes situacions, la comunitat s'organitza: vam poder assistir a una assemblea de la Junta d'Acció Comunal de la Fría Baja. Durant aquesta ruta també van ser importants els debats sobre la defensa dels drets humans i els mecanismes de protecció que s'estan impulsant amb el suport de l'ACVC, com ara la Casa dels Drets Humans situada a Caña-

Dia de tornada de l'últim recorregut pel Sud del Bolívar, després de conèixer les "veredas" de Cañabral Bajo, La Unión, Fría Alta i Fría Baja.

braval Bajo, un espai eminentment cultural i formatiu on es desenvolupen activitats i capacitacions, per exemple, sobre dret internacional humanitari i sobre igualtat de gènere, un tema també molt tractat durant tota l'estada. En finalitzar aquesta última ruta ja vam tornar a Bogotà per agafar un vol cap a Barcelona.

Recomanem obertament aquesta experiència. A títol personal és completament transformadora. També et fa tocar de peus a terra. Colòmbia és una lliçó de resistència sobre el terreny i de lluita comunitària davant la violència armada i el desemparament de la població per part de l'estat. Les comunitats tenen immenses ganes de compartir el que viuen i d'ésser escoltades. La cooperació internacional denota per sí mateixa un punt de responsabilitat cap a aquesta mena de realitats. I és per això que ho recomanem, especialment a la gent jove! Jo ara visc el meu dia a dia amb una raconet del meu pensament per Colòmbia i la seva gent, que influència, en certa manera, la meua manera de concebre, informar-me, actuar i prendre decisions. És una experiència valuosíssima en termes humans i et permet copsar la realitat d'un país per vies menys mediàtiques, directament a través dels cinc sentits. Quant a difusió, en Lluís i jo mirarem de compartir la nostra experiència el màxim possible, principalment a través de l'ACP i la Fundació Pau i Solidaritat, i les iniciatives plantejades de manera conjunta amb la Regidoria de Cooperació d'Alella. Ens fa molta il·lusió animar tothom a participar-hi i aportar el nostre granet de sorra en la difusió d'aquestes brigades i de la realitat del país on es duen a terme. ●